

Na podlagi 21. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07-UPB2, 76/08, 79/09 in 51/10), 8., 9. in 14. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07-UPB1, 56/08 in 4/10) in 16. člena Statuta Občine Trnovska vas (Uradni vestnik Občine Trnovska vas, 5/07) je Občinski svet Občine Trnovska vas na 7. redni seji, dne 17.5.2011, sprejel

LOKALNI PROGRAM ZA KULTURO ZA OBDOBJE 2011-2014

I. UVOD

Občinski svet Občine Trnovska vas na zgoraj navedeni pravni podlagi in v skladu z obveznostjo občine, da zagotavlja pogoje in sprejema ukrepe za uresničevanje javnega interesa na področju kulture na svojem območju, sprejema Lokalni program kulture za obdobje 2011-2014 in na ta način v Občini Trnovska vas zagotavlja pogoje za:

- kulturno ustvarjalnost,
- dostopnost kulturnih dobrin,
- kulturno raznolikost,
- uveljavljanje in razvoj slovenskega jezika,
- ohranjanje slovenske kulturne identitete in
- ohranjanje skupnega slovenskega kulturnega prostora.

II. STANJE KULTURE V OBČINI

Trnovska vas ima zgodovino, ki sega že v rimske čase. Lepoto in edinstvenost ji daje arhitektura cerkve Sv. Bolfenka iz 18. stoletja, katere se lahko pohvali z bogato zgodovinsko in umetniško preteklostjo slovenskega podeželskega človeka. Zgrajena je bila v letih 1785 do 1789.

Kulturno dediščino na območju Občine Trnovska vas predstavljajo še Simoničeva domačija v Trnovski vasi, gomilna grobišča na območju občine, Rimski gomili v Ločiču, arheološko območje v Črmlji ter kapelice in znamenja v občini.

Simoničeva domačija v Trnovski vasi je ena redkih ohranjenih izvirnih panonskih domačij v Sloveniji. Je prava panonska hiša, lesena »cimprana« stavba iz 80-ih letih 18. stoletja. Ima slamnato streho in je zgrajena v obliki črke L. Pri vstopu v hišo pridemo najprej v »priklet« oziroma hodnik. Iz hodnika pridemo naravnost v lepo ohranjeno črno kuhinjo, edino ohranjeno daleč naokrog. Levo od vhoda je velika sprednja soba/hiša s krušno pečjo, desno pa zadnja soba/hiša. Desno od kuhinje je kamra, v kateri je bil nekoč krompir. V hišo so pozneje vgradili okna, ki ne ustrezajo prvotnemu videzu, zamenjana pa so tudi tla. Stavba se nadaljuje v gospodarsko poslopje, ki je sicer pokrito z opeko. V sprednji hiši je malo okno, ki so ga uporabljali za prezračevanje. Zunaj hiše so naslednji prostori: »gümma«, »listjak«, »verštat« (delavnica), »štala«, »svinjska štala« in drvarnica. V takšni panonski hiši so nekoč prebivali viničarji.

Kot del zgodovinskega izročila je na področju kulture potrebno poudariti še, da sta bila na območju Občine Trnovska vas rojena dva pomembnejša ustvarjalca, in sicer dr. Jožef Muršec - Živkov (1807-1895) in Jakob Gomilšek (1843-1906).

Dr. Jožef Muršec – Živkov je študiral bogoslovje in bil leta 1830 posvečen v duhovnika. Služboval je pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah, Sv. Miklavžu pri Ormožu in na Ptuju. Kasneje je bil privatni učitelj verouka in slovenščine, večino svojega življenja je služboval v Gradcu. Leta 1876 je v rojstnem Bišu ustanovil gasilsko društvo. Pokopan je na domačem

pokopališču pri Sv. Bolfenku v Trnovski vasi. Sodeloval je z veliko pomembnimi ljudmi, kar dokazujejo tudi njegova dopisovanja z Vrazom, Bleiweisom, Slomškom in drugimi uglednimi ljudmi tega časa. Zbiral je ljudske pesmi, pregovore, pravljice, pripovedke, rastlinska imena. Leta 1832 pa se je poskusil tudi v pesništvu in napisal svojo prvo pesem. Sodeloval je pri Kozlarjevem zemljevidu, kjer je Muršec vrisal narodnostno mejo in opisal slovenska krajevna imena v mariborskem okrožju. Da je bil Muršec pomemben človek pove tudi to, da je leta 1847 izšla njegova slovnica, ki je bila prva slovenska slovnica po Valentinu Vodniku. Udeleževal se je tudi v političnem življenju. Spadal je med privrženca ilirskih idej. 16. aprila 1848 je v Gradcu ustanovil društvo Slovenija, ki si je prizadevalo za samostojno Slovenijo. Dr. Jožef Muršec Živkov je bil poleg vsega znan kot velik dobrotnik in mecen. Podpiral je dijake in študente, letno je pošiljal darove dijaškim kuhinjam v Mariboru, Ptujju, Celju, bil podpornik mariborski in ptujski čitalnici, daroval je za celo vrsto narodnih ustanov po slovenskem, od leta 1859 je redno pošiljal velike darove lavantinski škofiji po prenosu sedeža v Maribor. Že okoli leta 1860 je ustanovil župnijsko knjižnico in jo založil s slovenskimi in hrvaškimi knjigami. Pomagal je pri preureditvi župnišč, pri obokanju in poslikavi cerkve, daroval je za povišanje zvonika in nove zvonove. Šoli je kupil njivo, prav tako pa je veliko prispeval za gradnjo nove šole. Ob 105. obletnici njegove smrti so mu pred cerkvijo Sv. Bolfenka v Trnovski vasi odkrili doprsni kip, kar dokazuje, da so spomini na dr. Jožefa Muršca – Živkovega v domačem kraju še vedno živi in domačini radi ponovijo besede njegovega nečaka Jakoba Gomilška, ki je zapisal: "Od kod pa je priša?, Z našega Biša je nekda pritiša."

Jakob Gomilšak (v krstni knjigi Gomilschak), nečak dr. Jožefa Muršca – Živkovega, je prav tako študiral teologijo, med drugim v Gradcu, in bil leta 1867 v Mariboru posvečen v duhovnika. Služboval je v Radgoni, pri Sv. Juriju v Stiefingu in v Trstu. V Trstu je tudi pokopan. Bil je pesnik, pisatelj, duhovnik - pridigar. Napisal je več pesmi. Med njimi so najbolj znane: t. i. Prleška himna »Dere sem jaz mali bija«, »študentska himna« »Študent na putu« in najbolj znana »Slovenec sem«, ki je tekmovala za himno Slovenije. Zbiral je ljudske reke in izreke, opisoval domače kraje (Sveta Trojica, Turki pri Radgoni, Pohorje, Haloze, Trst ...), pisal zgodovinske pripovedke (Devica Oglejska, Slava nedolžnosti), življenjepise (o dr. Muršču) in različne črtice (Iskrice, Bog v naravi, Čujte, čujte možje, Tožba starega kmeta, Človek in živali). Bil je dopisnik časopisov »Slovenski narod« in »Edinost«. Izdal je tudi obsežno delo »Potovanje v Rim«. Ob skrbi za domače je pogosto daroval svoje prihranke različnim organizacijam in družbam: Bišečkemu mlekarskemu društvu, Bralnemu društvu pri Sv. Bolfenku (z denarjem in drugim), Nikolajevi družbi, Dijaškemu domu v Celju, cerkvi sv. Vincenca, Ciril–Metodovemu društvu, ubogim šolarjem na realki v Trstu in še številnim drugim ljudem.

III. VLOGA KULTURE V OBČINI

Občina predstavlja glede razvoja na vseh področjih družbenega življenja gospodarsko in družbeno središče in je v skladu z zakonom dolžna tudi na področju kulture zagotavljati občankam in občanom možnosti za dejavno življenje na področju kulture tako, kar zadeva:

- udeležanje ustvarjalnosti na področju ljubiteljske kulture in
- uveljavljanje interesa po dostopnosti kulturnih dobrin najvišje kakovosti v skladu z zmoglostmi občine.

Kultura ima pomembno vlogo v javnem življenju znotraj občine, saj po eni strani povezuje občane in občanke tudi kot kulturno skupnost in jim po drugi strani omogoča občutek zadovoljenosti njihovih potreb in interesov, ki presegajo zgolj materialno raven (bivalno udobje ipd.).

Ključnega pomena sta zlasti zagotavljanje možnosti za ljubiteljsko kulturno dejavnost in možnosti za predstavljanje te dejavnosti in zagotavljanje možnosti za dostop do kulturnih dobrin najvišje kakovosti (gledališka gostovanja, koncerti, razstave ipd.), seveda v tolikšnem obsegu, kot to dopuščajo proračunske zmožnosti občine.

IV. CILJI OBČINSKEGA PROGRAMA KULTURE

Poglavitni cilj programa in dejavnosti, ki se odvijajo na podlagi programa, je zagotavljanje pogojev za to, da občina postane tudi kulturno središče, v katerem lahko občanke in občani uresničujejo svoj interes po lastni dejavnosti na področju kulture in svoj interes po dostopnosti kulturnih dobrin v lastnem bivalnem okolju.

Cilj občine je predvsem spodbujati razvoj kulture na nivoju Kulturnega društva Trnovska vas in Kulturnega društva Muršec - Živkov, ki sta nosilca kulturne dejavnosti v občini. Nosilec uresničevanja javnega interesa za področje kulture na območju občine je z delom svoje dejavnosti tudi Osnovna šola Trnovska vas. Osnovnošolska knjižnica pridobiva, obdeluje, hrani in posreduje velik del slovenske založniške produkcije za potrebe vzgojno izobraževalnih programov.

Osnovno poslanstvo je ustvarjalno razvijati bralno kulturo, informacijsko opismenjevati mlade in promovirati knjige, njihove avtorje in branje med mladimi.

Nosilci uresničevanja javnega interesa za področje kulture na območju občine so lahko tudi posamezni občani in občanke in organizirane skupine občank in občanov, ki s predloženimi programi zagotavljajo skladnost s tem programom in ustrezno kakovostno raven izvedbe svojih programov.

V. UKREPI ZA URESNIČEVANJE LOKALNEGA PROGRAMA KULTURE

Občina je odgovorna za izvajanje služb na področju uresničevanja javnega interesa za področje kulture v občini. Naloga občine je zlasti zagotavljanje ustrezne klime (pogojev) v občini za uresničevanje javnega interesa na področju kulture in spodbujanje občank in občanov, da brez ovir izrazijo svoje potrebe in interese na tem področju. Občina mora na ustrezn način omogočiti tudi način uresničevanja teh nalog, določiti glavne oblike in načine kulturnega delovanja ter navesti naloge, ki jih bo občina izpolnjevala v sodelovanju z drugimi občinami oziroma javnimi zavodi, ki delujejo na območju več občin.

Občina Trnovska vas bo:

- spodbujala kulturne dejavnosti občank in občanov, zlasti na področju t. i. ljubiteljske dejavnosti (društva in posamezniki kot nosilci dejavnosti) ter zagotavljala sredstva za njihovo dejavnost,
- omogočila prostorske, tehnične, organizacijske in materialne možnosti za uresničevanje programov nosilcev in
- omogočila dostopnost kulturnih dobrin, ki bodo plod uresničevanja programov nosilcev dejavnosti z območja občine in programov drugih ustvarjalcev (gostovanja, kulturne prireditve) v skladu s svojimi zmožnostmi in tem programom.

V skladu z navedenim bo Občina Trnovska vas:

- z javnimi razpisi in javnimi pozivi za prijave za sofinanciranje javnih kulturnih programov in projektov spodbujala dejavnost na tem področju,
- s sodelovanjem pri upravljanju javnih zavodov, katerih soustanoviteljica je občina, omogočila izvajanje javne službe in s primerno odmerjenimi proračunskimi sredstvi

ter prostori omogočala dejavnost javnih zavodov, zadolženih za izvajanje javne službe na območju občine,

- z vlaganjem v prostore in opremo (računalniška oprema, svetlobna in zvočna tehnika) in
- z drugimi ukrepi spodbujala kulturno dejavnost in raznolikosti te dejavnosti na območju občine.

Občina Trnovska vas je v pogodbenem razmerju z javnim zavodom Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, saj knjižnica občane oskrbuje s knjižnim gradivom s pomočjo Bibliobusa – potujoče enote knjižnice. Knjižnica Ivana Potrča se po velikosti uvršča med večje slovenske knjižnice, saj v skladu z zakonodajo izvaja knjižnično dejavnost za skoraj 70.000 prebivalcev v 16 občinah na območju Upravne enote Ptuj. Pet občin je pogodbenic, med njimi tudi Občina Trnovska vas.

VI. SREDNJEROČNI NAČRT INVESTICIJ NA PODROČJU JAVNE KULTURNE INFRASTRUKTURE

Javno kulturno infrastrukturo za področje kulture na območju Občine Trnovska vas predstavlja Kulturni dom Trnovska vas (dvorana).

Poleg rednega investicijskega vzdrževanja dvorane v Trnovski vasi Občina Trnovska vas v obdobju 2011-2014 načrtuje obnovo večnamenske dvorane (predvidoma leta 2011) in sicer njeno dozidavo in rekonstrukcijo, ki bo financirana iz proračunskih sredstev občine ter sredstev, ki so bila pridobljena na javnem razpisu s strani Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja.

VII. DOLGOROČNI POGLED NA RAZVOJ KULTURE V OBČINI TRNOVSKA VAS

Občina Trnovska vas želi dolgoročno zagotoviti občankam in občanom ter gostom kakovostno ponudbo kulturnih dobrin zlasti na področju gledališča in glasbe, pevske kulture, likovnih razstav in delavnic ipd. Občina Trnovska vas bo posvečala izrazito skrb tudi raziskovanju, vzdrževanju in obnavljanju ter predstavljanju kulturne dediščine na območju občine.

Poleg tega bo Občina Trnovska vas namenila posebno skrb in sredstva tudi za estetsko podobo naselij in Občine Trnovska vas v celoti, tako kar zadeva obstoječe spomenike in skladno načrtovanje na področju urbanizma, kakor tudi postavitev in vzdrževanje novih estetskih objektov (spomenikov, kipov, parkov oziroma drugih javnih površin).

VIII. VELJAVNOST IN UPORABNOST

Ta program se objavi v Uradnem vestniku Občine Trnovska vas in se začne uresničevati v proračunskem letu 2011.

Številka: 032/7-3/2011-11pk

Datum: 17.5.2011

Župan Občine Trnovska vas,
Alojz BENKO, dipl. upr. org.